

SZERKESZTŐI IRODA

Balmaz-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egy évre 16 frt. Negyedévre 4 frt.
Félévre 8 frt. Egy hónapra 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy cztiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilttérli cikkek:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Halotti-tor a szabadelvű körben.

A kik elolvasták Apponyi Albert grófnak Jászberényben elmondott beszédét — ellehetek kértve reá, hogy a kormány nem fogja azt megtorlatlanul hagyni.

Némelyek tudni vélték, hogy Szapáry gróf Tisza Kálmánt ugratja ki Apponyi gróf ellen.

Tisza pár napra a jászberényi beszéd után meg is jelent Nagyváradon, ott azzal tündetett, hogy Apponyi nevét még csak az ajkaira sem vette, annál kevésbé igyekezett a támadást visszaverni.

Kedzethen úgy láttuk, hogy a kormánykörök az által vélik Apponyi gróf támadását ártalmatlanná tenni, — a gyón hallgatják.

Tisza Kálmán így is cselekedett Nagyváradon.

Szapáry gróf azonban meggondolta magát, s a szabadelvű pártkör hétfői értekezletén olyan fulmináns beszédet mondott, melyben a jászberényi beszédét, — a melytől még a kormánykörök is alaposan megrökönyödhetett.

Szapáry gróf egészen levetkőzte magát az államférfiúi és kormánybeli méltóságot, s beállott utcagyerekeknek, a ki argumentumok helyett terve felelessel igyekszik megküzdeni az ellenfeleivel.

Szapáry grófnak Apponyi Albert elleni beszéde a legsilányabb vita iratnak közöl, melyeknek szerzőjét nem a józan okoskodás és a bölcs mérséklet, nem a higgadság, hanem az önteltég gögje és a tehetetlenség dűhe ragadja magával.

Szapáry grófot ez a dűh oly tért ragadta, a melyen az ember már nem vehető komoly számba.

Az a hadakozási mód, a melyet Szapáry gróf használ az Apponyi ellen indított küzdelemben — egészen megfelel az ujkori liberalis irányzatnak, már t. i. annak, melyet Tisza Kálmán vezetett be, s melyet Szapáry gróf — aglyáztat — szintén üdvösnek tart a kormányzati politika sikeresebb eredménytelésére.

No már, ha az a specialis magyar liberalismus, hogy komoly argumentumok helyett dorongol verjük le politikai ellenfeleinket, akkor a Szapáry által művelt magyar liberalismus

s főleg a hivatalos szabadelvűség győnyörtén beleillik az uj idők szellemébe.

Az uj idők eme korcs szelleme nyilatkozott meg Szapáry gróf hétfői beszédében mely, — mint a félhivatalos újságok írják — egészen felvillanyozta a kormánypártot.

Na, nem irigyeljük a kormánypárt izlését, ha már csak az ilyes beszédek gyakorolnak reá felvillanyozó hatást!

Mert ugyan mi egyéb van a Szapáry gróf beszédjében, mint a legdurvább személyeskedés Apponyi grófnak ama sujtó kritikájával szemben, melylyel a kormányelnök politikai tévedéseit és kormányzati rendszerét az ország közvéleménye előtt oly megdöbentő realizmussal leplezte le.

Szapáry egész beszédjében nincs egy komoly argumentum, hanem annál több ocsárlás nem is annyira az Apponyi gróf politikai nézetei, mint az ő politikai egyénisége ellen.

Egyetlen komolynak látszó tétele Szapáry beszédjének az, mikor azt vágja Apponyi gr. szemébe, hogy eddigi politikai szereplésével eredményeket elérni nem tudott. Kifelelte Szapáry persze a számításból, hogy Apponyi gróf egy parlamenti ellenzéki pártnak a vezére, a ki mint ilyen, gyakorlati eredményekre már azért sem hivatkozhatik, mert ilyen eredmények a kormányzati politikával gy a k o r l a t i l a g foglalkozó kormányférfiak működését s o k t á k kísérni; és épen Szapáry gróf, a ki mint gyakorlati államférfi csak most bukott meg — közigazgatási reformjavaslatával — csak beszámíthatatlan állapotban vádolhatja egy ellenzéki párt vezérét azzal, hogy a gyakorlati politika terén eredményekre nem mutathat.

Az első e nemű gyakorlati eredmény Apponyi grófra nézve akkor fog jelentkezni, ha kiveri Szapáry grófot a székből és maga ül bele.

És a mikor Szapáry lesz az ellenzék vezére — akkor lesz helyén — ha ok és alap kínálkozik reá — azzal vádolni Apponyi grófot, hogy az ő politikájának gyakorlati eredmények elérésére nem alkalmas.

Apponyitól ez idő szerint csak az várható, hogy küzdjön egy képtelen kormányzati politikai rendszer ellen, s mert ebben a munkában a nemzet tulnyomó része vele tart — mindaddig, míg a kormányt képező férfiak

oly fegyverekkel élnek politikai ellenfeleikkel szemben, mint Szapáry gróf tette Apponyi gróffal — a nemzet ez utóbbinak ad igazat.

Szapáry grófot úgy látezik a jászberényi beszéd egészen kisodorta higgadságából, s mikor Apponyi ellen sikra szállt — a haragtól kért tanácsot, s ez okozta, hogy a harctér halottja nem Apponyi, hanem Szapáry gróf lett, s az ujongó kormánypárt voltaképen halotti tort ült a hétfői értekezleten.

Politikai hírek.

Beszámoló. Bihar-Diószegről írják lapunknak: Kiss Albert, Bihar megye díszégi kerületének függetlenségi képviselője, vasárnap tartotta nagy beszámolóját választói nagy érdeklődése mellett. A képviselőt nagy ünneppel fogadták, egy tisztelő küldöttség, melyet Molnár János református lelkész vezetett, bänderiummal ment a képviselő elé, a ki a nép rokonszenves tündetése között megérkezvén, a városháza előtt egy óra hosszáig beszélt választóihoz. Kiss Albert hosszasan foglalkozott Tisza Kálmán nagyváradi beszédével s Tiszának éppen a szabadelvű párt összetartását hangsúlyozó szavaihoz magyarozta ki, hogy erre az összetartásra nagyon is szükséges biztatni a kormánypártiakat, mert a bomlás előjelei mutatkoznak már is. Kiss kiterjeszkedett Apponyi Albert jászberényi beszédére is, a kivel függetlenségi párti létére, kész szövetségre lépni. Végül abbéli reményét fejezte ki, hogy a függetlenségi párt, mely az államotitási törvény tárgyalásakor oly erősnek bizonyult a kormány centralizáló törekvéseivel szemben, a választásokból megerősödvé fog kikerülni.

A büntetőtörvény módosítása. Az igazságügyminiszter által a büntetőtörvénykönyv módosítása tárgyában összehívott enquete mai ülésében tárgyalta a lopás indítványi jellegének kérdését és hosszas vita után, a jelenlegi törvény ez iránti határozmányait némely technikai módosításokkal elfogadta. Az élelmi- és élvezeti cikkek lopása tekintetében kimondta az enquete, hogy e cselekmények az esetben is kihágást képeznek, ha az ily lopás betöréssel vagy bemászással követtetett el; ellenben ne tartozzanak a kihágási törvénybe azon lopások, midőn az élelmiszerek ellopása nem azonnali elfogyasztás céljára történik.

Oroszország Kinában. Mint Pétervárról távirják, most már majdnem bizonyos, hogy

Oroszország nem vesz részt abban a flotta-demonstrációban, melyet a hatalmak Kína ellen terveznek. Oroszországi mervádó körökben azt mondják ugyanis, hogy a kinaiak az európaiakat azért támadták meg, mert nagyon el vannak keseredve a katolikus és protestáns hittérítők tulbuzgósága ellen, az orthodox Oroszországnak pedig semmi oka nincs arra, hogy a katolicizmus érdekében lépéseket tegyen, melyet ellenségeinek tekint. Politikai szempontból pedig azért nem lép fel Kína ellen, mert könnyen háboru keletkezhethet belőle, mely Oroszország figyelmét hosszú időre elvonná az európai eseményektől.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest okt. 6

A képviselőház mai ülésén több kisebb javaslatot tárgyaltak le.

Nagyobb vita csak a véderőtörvény némely intézkedésének módosításáról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál volt, melynek során Nagy István figyelemmel hallgatott beszédében magyar királyi honvédségi hadapródiskola létesítését sürgette. A kérdéshez hozzá szólottak; Thaly Kálmán, Bolgár Ferenc, Tóth Ernő és br. Fajérváry honvédelmi miniszter. Magát a javaslatot egyhangulag elfogadták.

A zárszámadási bizottság jelentéseinel Horánszky Nándor azt az észrevételt tette, hogy e jelentéseket, melyeknek szubsztrátuma nincs, főléleséges a főre ndeknek si megküldeni. E fölött egy kis vita indult meg, melyben részt vettek: az elnök, Wekerle Sándor pénzügyminiszter és Irányi Dániel. A ház az eddigi eljárás fentartása mellett nyilatkozott.

Végül az elnök bejelentette, hogy a pénzügyminiszter a holnapi ülésen fogja betervezni az 1892 évi állami költségvetést.

Szapáry-Apponyi ellen.

Lapunk tegnapi számában röviden említett tettünk arról, hogy Szapáry gróf kormányelnök éles beszédet mondott felelettl Apponyi gróf jászberényi nyilatkozataira.

Mint utjabban tudósítanak a miniszterelnök olyan feltűnést keltő modorban adta meg a választ Apponyi jászberényi beszédére, mely már a nagy agyuzást jelenti a végső elkeseredett ütközethez. A beszéd forrongásban tartja a pártköröket s egyáltalán ez a heves hang a kormányelnök részéről szókatlanságával a legkülömbözőbb magyarokatokra ad okot.

A vélemény általánosan az, hogy a beszéd tulheves volt.

De ez csak az első agyuzás, melyet azonban még kettő a leghevesebbjéből követni.

Ay egyik Fehérváryt szorítja a tűzbe: az Uzelácz és Jellasicz botrány interpellációjával. Ez holnap lesz. Késztelen, hogy ez sem fogja a kedélyeket nyugodtan hagyni.

Szerdán pedig Boross kapja az interpellációt a Magyar Hirlap-elárusításának meggátlása ismeretes ügyében.

A végső harc lesz ez, úgy mondják, mely ily vérmes kedélyekkel indul meg.

Gróf Szapáry beszédének egész éle Apponyi ellen fordult.

Nem fogok a korteskedés azon legalacsonyabb fokára leszállani — szólott — melyre lépni Jászberény város képviselője jónak látta, de kénytelen vagyok bírálat alá venni azt, vajjon az illető, ki oly éles kritikát tűz másokkal szemben, eddigi cselekedetei és elért eredményei által jogosítva van-e erre.

En, tisztelt értekezlet, teljes mértékben elismerem a szónoklat hatalmát különösen nyilvános és parlamenti életben, de valódi értéket a szónoklatnak még is csak a kölcsönöz, ha a szót annak megfelelő tett kíséri.

A legutóbbi időben szokássá váltugyan a nyilvános életben a részvét hanyatlásáról beszélni, de azért még is igen társ van most is az egyéni tevékenységre, s a közéletben résztvevő férfiu a politikán kívül, vagy a politika mellett talál elég működési tért tevékenységének kifejtésére, akár társadalmi, akár az egyesületi vagy a közgazdasági téren, de dacára annak, hogy Jászberényi képviselője 30 évnél tovább működik a közpályán, egyetlen egy alkotását, vagy működésének bármely nyomát sem találjuk sehol, — a mennyiben pedig a politika vette igénybe a képviselő teljes tevékenységét, e téren elismerem, töle igen jeles szónoklatokat hallottunk, de ezen szónoklatok legnagyobb részét nyomtalanul eltűntek és sem a nagy közönségre, sem a képviselőkre hatást nem gyakoroltak s az egész eredmény, melyet ezen szónoklatokkal elért az volt, hogy néha 20, néha 40 képviselőt tudott maga körül csoportosítani, — a ki pedig más ember tevékenységét és képességét oly éles bírálat alá veszi, attól mégis meg lehet követelni, hogy működésének és alkotó képességének ő is jelet adjon, ennek pedig nyomait nem találjuk sehol.

Ami pedig a másik szempontot illeti, hogy kijelentései meggyőződések alapulnak, erre bator vagyok figyelmeztet a következőkre felhívni. — 15 éven át legélesebben támadta a volt miniszterelnökök s dacára, hogy a volt miniszterelnök nézeteit és fel fogását illetőleg semmiben sem változott, most öt dicséri és magasztalja; a jelenlegi kormány irányában jó indulattal viseltetett, ezt maga kijelentette és egy ideig tanusította is s dacára annak, hogy a kormány az általa felállított programtól egy hajszálnyit sem tért el, most a legerősebb támadásban részesíti ezen kormány több — tagját.

Csak néhány héttel ezelőtt a legélesebb harcot folytatta a függetlenségi párt ellen és

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1891. október 7

A szabadkőművesek eredete.*

A szabadkőművesség sajátos alakját, mely leginkább a páholy-szertartásban jut érvényre, csak úgy lehet megérteni, ha ennek történelmi fejlődését ismerjük. Az emberek azon szövetsége, melyet ma szabadkőművességnek nevezünk, a kőfaragók és kőművesek középkori régi építőtestületeiből fejlődött. Ezen testületek („Bauhütten”), melyeknek titka eredetileg a góth-műépítészetre vonatkozott, születési helyökből — Németországból — áttértek Angolországba és ott a „Lodge” (páholy) néven fennmaradtak a mostani szabadkőművesi szövetségig való átalakulás idejéig. Már akkor megvolt benne a mai páholy-intézmény minden jellemző alakja. Gyűléseik alkalmával volt bizonyos megállapított szertartásuk, használtak titkos ismeretű jeleket és jelzavakat, inasokra, legényekre és mesterekre osztottak, zárt testületet alkottak, a melybe be nem léphetett oly ember, a ki nem volt e testület tagja, volt saját törvénykezőesük stb. Már nagyon korán különbséget tettek a „Freemasons” (szabadkőműves) vagy „Free-stonemasons” (olyanok, a kik diszitó köveket faragnak) és a „Rough-masons” (közönséges kőművesek)

közt.) Végre, még pedig a XVI-ik század végétől kezdve, több és több oly mindenféle rangu férfit is vettek fel a páholyokba, a kik nem voltak kőművesek, hanem a műépítészett kedvelői és pártolói.)

Ezeket a tulajdonképeni építészektől a „felfogadott kőművesek (accepted masons) elnevezések különböztették meg. Ezen régi ipartestületek végleges aláhanyatlásakor és azon állandó vallás és polgárháborúk korában, melyek Angliát feldúlták, csak természetes következmény az, hogy ezek, a már régibb időben is nagyon szabad gondolkodású kőművespáholyok, a melyekben a felfogadott kőművesek végtére teljes tulsulyra jutottak, titkos összejöveteleik alkalmával mind több és több valláspolitikai kérdést vontak megbeszéléseik körébe.

A „Rózsakeresztes” intézmény*) átvétele és elterjedése Angolországban, Bako és Comenius szabad szellemű iratai, Dupuy feltűnést keltő műve: „A templariuskok itéletésének története”, melyben a templariuskok állítólagos gnosztikus tanaira vonatkozólag leleplezések foglaltatnak; de mindenekfölött az angol deizmus hatalmas mozgalma, mely a kinyilatkoztatás elméletét és az összes dog-

1) Findel: „Geschichte” I 189.

2) Findel I. 128.

3) Ezen „Rózsakeresztes” intézmény alchimiaival foglalkozott, miszticizmusmal és theozófiával, azaz a n. titkosztas tudományokkal; lényegében gnosztikus szekta volt ez, melynek jelvénye a rózsakereszt volt, a nemzetre vonatkozó értelemben (Lásd a rózsakeresztesek*) felvételi szertartásait) Hasonlított össze: „Cours de mag.” I. 32. N. f.

mákat merészen elveti és az ész, valamint a kritika győzelmes lobogója alatt mindent magával ragadott:*) ezek vezettek végtére a kőműves mesterség tökéletes kizárásával. 1717. február (?) havában London mégy régi építőpáholya egy nagypáholyá alakult egy nagymester (Sayer A.) elnökele alatt, kölcsönvéve a kőműves-testvértel régi szokásait, szerveztetés és üléseit — tisztán szellemi célok elérésére és csakis tisztán az emberrel, mint szellemi anyaggal foglalkozó szimbolikus (képleges) építő művészet gyakorlására és megtanulására. — (A humanitás templomának szimbolikus építése.)

4) Findel I. 144.

5) Findel: I. 153. A „Cours de Mag”, angol források nyomán azt mondja, hogy ezen átalakulás jellege „A szabad és elfogadott kőművesek testvérszövetségének” és a „Rózsakeresztesek alchimai társulatának” fuziója volt. Ezen fuzió célja egyrészt az vala, hogy a rózsakeresztesek gnosztikus és racionalisztikus eszméi a tiszteltetben álló testvéri egyesület oltalmazó köpenye alá bujhassanak, másrészt, hogy a hanyatlásnak indult kőművesi testvérszövületek a gazdag és befolyásos rózsakeresztesekkel való összeköttetésük útján fellendüljenek. Ezen fuzió és vele a mai szabadkőművesség megeremtése 1717. jun. 24-én történt, és pedig a „du Pommier” jószágon az u. n. „Gardeni konventben.” Más történetírók a mai szabadkőművesség létrejövését, támaszkodva az 1595-ben kelt u. n. kölni oklevélre, a középkorba (1440) viszik vissza. Így pl. Eckert Mások a szabadkőművességet az ókori pogány misztériumokra, sőt egészen a világ kezdetére akarják visszavinni A kölni okirat hitellessége fölül megoszlalnak azonban a nézetek. De azonkívül is a gnosztikus tanok és a szimbolikus tanításának pusztá hasonlatossága, vagy egysége még nem bizonyítja a kettő ugyanazonosságot S. illetőleg is: csak kötelkedye (bizalmatlansággal) kell olvasni.

A szövetség ezen új alakban gyorsan elterjedt Angolországba, (Irland és Skótor-szágban) innen Franciaországban (1725), Spanyolországban (1728), a Németalföldön (1731) Németországban (1733), Svédországban (1736)

A szabadkőművesek elterjedésével az alap gondolat és alak minden hasonlatossága mellett is a részletekben a változatosság (a ritus különfélése) jött létre. Rövid idő múlva sok más, az angol nagy páholy is létezett már. Az eredeti, a kőműves egyletektől átvett fokok mellé még más bibliai, templárius, rózsakeresztes stb. fokok járultak. — A külföldi szisztemák kifejldéséig egészen a mai napig levezetn. itt messze terjedő munka volna. Mi itt egyedül csak is a régi elfogadott skót szertartás fokainak osztályozását kívánjuk még jelezni annak történeti eredetere vonatkozólag. Az összes szisztemákkal közös három első fokon kívül magában foglalja még I) Mint az eredeti elementáris, gnosztikus fokok további fejlődését: A magas gnosztikus fokokat (18° „Rózsakeresztes” és 30° Kadosh); II. A német Weisnaupt-Knigge féle szisztemából átkölesönzött illuminációs fokokat (9, 10, 11, és 21; — A „kilencek” — „a tizenötök” „kiválasztottja”. — A méltósággal teljes kiválasztott, „A posz lovag” vagy „A független bíró.”); III. A zsidó [vagyis bibliai fokok, a melyek a Salamoni templom építésére, a humanitás

nunk, úgy látszik, hogy a mai szabadkőművesség létrejövételének adatlau az 1717 ik évet úgy lehet felvenni, mint a mely a történeti tényeknek teljesen megfelel Cours de mag. I. 35. I. Cars, de Mag. I. 45. és II. 46.

építésére vonatkoznak (4, 5, 6, 7, 8, és 12, 13, 14, 15, 16, 17.) IV.) A templárius fokok a melyeken a szeritők „eretnek” (?) templáriuskok állítólagos tiszta gnosztikus tanát gyakorolják (19, 20, 23, 24, 25, 26, 24, és 29); V.) A Rózsakereszt fokok (hermetikus, kabalisztikus vagy alehimisztikus): 22 és 28. — VI.) Az adminisztratív (kormányzati) fokok: 31, 32, és 33.

(Vége köv.)

A bün gyümölcsei.

ANGOL REGÉNY.

A DÓRA szerzőjétől.

Az „Ellenzék” számára fordította: Amica.

III.

(Folytatás.)

(6)

— Csak a szél; de, hogy megijesztett! mormogá magában megkettőztette lépteit, s midőn a szobájába érkezett, oly gyorsan zárta be az ajtót, mint ha saját bátorító szavainak, nem adna hitet.

IV

A lápon tett kirándulást követő délutánján Stedfast Pál a terras szobába ment azon szándékkal, hogy egy csésze teát kérjen. — ez olyan fénytűzés volt, mit ritkán engedett meg magának.

Egy unalmas reggel után, melyen a nevelő ingerlékeny, a növendék lankadt és kedvtelen volt a tanóra után egy hosszú sétalovaglásra mentek.

most a nélkül, hogy e párt akár a közjogi kérdésekben, akár a közigazgatás kérdésében nézetét megváltoztatta volna, — egekig magasztalja ezen párt működését.

A ki ily következtetés, annál megtörténhetik, hogy igen rövid idő múlva ismét megváltoztatja nézetét s azért azt hiszem, teljesen jogosult azon felfogásom, hogy az ilyen ítéletre, legyen az kárhözvont vagy dícsérő, nem nagy súlyt lehet fektetni.

Ezután reflektált a jászberényi beszédnek a szabadelvű párt elleni vádjaira, alap-talanoknak jelenté ki azokat; azokat hangoztatta, hogy a kormány adott programjának mindenben hi maradt s annak megvalósítása körül, a lefolyt idő rövidsége dacára, nem csekély eredményt mutathat fel.

A közigazgatási reformról így szól: Ezen reform ma is a kormány programjának egyik leglényegesebb részét képezi, s ezen reform mielőbb ismét napirendre kerül, s a kormányt a lefolyt tárgyalásból azon tanúságot vonhatja le, hogy minden intézkedést meg kell tenni, hogy a legutóbb alkalmasított imparlamentáris eljárás ne ismétlődhesse.

Végül definiálta, hogy mit tart ő valóban nemzeti politikának s kijelenti, hogy nem tekintheti ilyennek az Apponyi grófét.

A rosentali merénylet.

Reichenbergből táviratozzák, hogy Thun gróf helytartó hétfőn reggel odaérkezett és a polgármester, valamint a kerületi rendőr-főnök kíséretében megtekintette azt a helyet, ahol a bombamerénylet történt. A helytartó a tettesek kézrekerítésére kitűzött díjat 3000 forintól tízezer forintra emelte fel.

Fehérmegye hétfői közgyűlésén, mint székesfehérvári tudósítónk táviratozza, Fiáth báró főispán kegyeles szavakban emlékeztet meg a királyi szerencsés megmeneküléséről. Indítványára viharos éljenzések mellett elhatározták, hogy a miniszterelnökhöz nyomban táviratot intéznek, melyben felkérjük, hogy a megye szerencsés kivánságait juttassa el a királyhoz.

Szeben megye és Selmec-Bélábnya törvényhatóságai mai ülésükben Thalmann és Rosner főispánok indítványára egyhangulag nagy lelkesedéssel elhatározták, hogy királyunkhoz, szerencsés megmenekülése alkalmából, hódoló és dicsőítő föliratokat intéznek.

Pozsony város törvényhatósága szintén a miniszterelnököt kéri föl, hogy a polgárság hódolatát és hű ragaszkodását tolmácsolja a király előtt.

Arad városa rendkívüli közgyűlést hívott össze, melyet hétfőn délután 5 órakor tartottak meg. Aradi tudósítónk távirata szerint elhatározták, hogy a merénylet megünnepelése fölötti örömeiknek feliratait adnak ki. Említettük, hogy Bécs város polgársága minő lelkes fogadtatásban részesítette a Csehországból hazatért királyt. Bécsből táviratozzák most, hogy az uralkodó ki-hallgatáson fogadta Páris polgármestert, a kinek rendkívül kegyeles és ismételve köszönetet mondott a bécsi szívélyes üdvözléséről s felhatalmazta, hogy a köszönetet Bécs lakosságának tudomására hozza. A polgármester ennek a következő hirdetményben felelt meg.

Polgártársak! Ő császári és királyi felsége kegyes volt engem magánhallgatáson fogadni és felhatalmazni, hogy ama fölötté szíves fogadtatásért, melyben Bécsbe visszatérése alkalmával részesítették, köszönetet a lakosság tudomására hozzam. Különös örömeire szolgol, hogy legkegyelmesebb uralkodónk e kitüntető akaratát általános tudomására hozhatom. Bécs, 1892 okt. 5-én Páris dr. polgármester.

Szokása ellenére a káplán megjelent a reggelizésnél, s Pál tudva az okát, kényelmetlenül érezte magát.

Ha a vele szembe ülő Rozmaryra nézett, ki krémszínű reggeli muslin ruhájában rendkívül hallgatag és kedves volt tudta, hogy tekintetét két pár szem kíséri figyelemmel.

Ha bátorodott azt megszólítani, nem tehetné némi szélességgel nélkül, és ekkor olyan mély esend követte, — hogy minden szó természetellenes hangosnak tetszett.

A villásreggelinél egy kis változatosság volt, mert Gerald köhögött, s az anyja annyira el volt telve aggodalommal és félelemmel, hogy Flaxennének és a káplának minden figyelmét igénybe vette. De még sem annyira, hogy ez utóbbi a Stonin kisasszony és nevelő között váltott tekintetet a férfi mosolygását, s a leány pirulását, észre ne vette volna.

Pál maga is alig tudta, hogy mit értett és mit akart tenni. Képtelenségnek találta, hogy zavart gondolatait összeszedje. Arra a gondolatra, hogy Rozmary szereti ereiben égő lávaként folyt a vér.

— Szépsége egy bolygó tűzként tünt fel előtte, mi őtet a kétségbeesés és beestelen-ség posványába vezette.

Mit tegyen? Ő megengedte a leánynak azt tenni fel róla, hogy általa szeretettik; és csodálkozott, ha vajjon a leány lekötve érzi-e magát? s aztán mosolygott e naiv csodálkozásán.

Nem: szavait könnyedén kell venni, egy kis kacérságnak, vagy gyermekes szélesség elpárolgó következményének, az tökéletes lehetetlen, hogy ők valaha egymással lehessenek: még abban az esetben sem ha szeretné a leányt, Lady Stonin hamar véget vetne az álomnak az által, hogy feleltet el.

Levelek.

Szászváros, okt. 5

A „szászvárosi atletikai club“ f. hó 4-én egy néhány magyar intelligens család s a főgymnásiumi ifjúság részvételével megtartotta az 1891-92-ik évi őszi versenyt.

Nyolcz versenynemre 7 jelentkezés történt 15 nevezéssel. — A sulydobás, sulyemelés, birkózás, minthogy mindenkire csak egy egy nevezés jött le elmaradt.

1. Az 500 méteres versenyjárásban elsőnek érkezett be Pataki Dániel 31 p. 20 mp. alatt; másodiknak Luther Gusztáv: 32 p. alatt: első ezüst, második bronzérmes nyert.

2. A 400 méter sikversenyben Luther Gusztáv: 1 p. 11 mp. alatt elsőnek, Oroszán, Vincze: 1 p. 15 mp. alatt másodiknak futott be. — Kitűzött idő 1 p. volt; mindkettő bronzérmes nyert.

3. Az 500 méteres nyolcz, 85 méteres akadály versenyén első lett Nagy Győző: 1 p. 36 mp. alatt. második Oroszán, Vincze: 1 p. 47 mp. alatt. — Határidő: 1 p. 50 mp. volt. Első ezüst, második bronzérmes kapott.

4. A magas ugrás 140 cm-terlen kezdődött. Két versenyző közül Farkas Antal átgrota és ugyanazon magassággal: bronzérmes nyert.

5. A távolugrásnál a bronzérmes hosszúság 5 méter volt, azon felül ezüst. — leghosszabb ugrás 485 cm. Farkas Antal által. — A díjak benmaradtak.

6. Végül a növendékek 500 mteres versenyén öt pályázó közül 1. 35 mp. alatt Veres Jenő V. oszt. tanuló érkezett be elsőnek. Tiszteletdíj Arany „kisebb költeményeit“ nyerte.

A verseny a vártemplom-kertben szép időben folyt le. A csekély 20 kros üllőhely és 10 kros állóhelyből, minsegy 17 ft gyűlt be, melyből tisztajövedelem 10 ft.

Amint a meglévő versenyeknél is tapasztaltuk, úgy ez idei verseny végrehajtásánál is volt alkalmunk meggyőződni arról, hogy a versenybizottság és bíróság, nemcsak hogy nem teljesíti az elírt szabályok értelmében kötelességét, de sőt annak tudatával sem bír, hogy igazláb, idő, térmérő-é, vagy mi? Többben vannak közöttük, kik az egyet színéből készült karóvet a világ minden kincseiért sem huznák föl karjukra, nehogy az által bohócoknak tartassanak. Pedig az által nem csak magukat, hanem az ünnepély komoly méltóságát is emelnék.

Általában a szászvárosi közönségtől az atletika iránt kevesebb figyelműl, de több pártolást és érdeklődést várunk.

II.

Piskitelep, 1891. okt. 5.

Király ő felsége nevenapját a szokott hódoló tisztelettel és szeretettel ülték meg Piskitelepen is. A r. kath. templom a zsúfolásig megtelt közönséggel, mely sietett hálát adni Istennek, hogy a jó királyt megőrizte gonosz emberek bűnös merényletétől. Legyen áldott szent neve érette! A magyar nemzet mindennapi imájában kéri Istenét, hogy óvja meg kegyelme népeinek atyját a haza boldogságára és felvirágoztatására minden időben s minden helyeken. Eljen a király.

Lőnhart Ferencz erdélyi r. kath. püspök ő exzellentiájának névpapját szintén lelkesedéssel ülték meg a piskitelepi. E névnap ő exzellentiájának egyszersmind születésnapja is — ezuttal a 73-ik — s így kettős öröm hozta össze a piskitelepi közönséget. Megelőző este nagy fátyolmenet rendeztetett daruvári Paulé Irán vezetésével, ki tízdyől beszédjében hatásosan fejtette ki, hogy Piskitelep mivel tartozik ma-

gas pártfogójának. Kérte ő exzellentiáját, hogy addig, míg e község érdemessé teszi magát atyai jóindulatára, ne vonja meg támogatását, mert itt még igen sok a tennivaló minden téren s Piskitelepnak a nagy emberek támogatására jövőben még nagyobb szüksége van, hogy betölthesse nemesis hivatását.

Ő exzellentiája szokott szerénységével közönségre a közönség lelkesült óvatóságát s ígéretet tett, hogy miután e község java szívén fekszik — mindent el fog követni, a mi tőle kitelik s kegyesen elbocsátotta az összegyűlt közönséget, mely éljenezve a szeretett főpapot, széjjel oszlott.

A hunyadmegyei tanítótestület dévái járáskörének e hó 3-ikán Déván tartott gyűlése szép látogatás mellett s élénken folyt le! Röviden adjuk a gyűlés lefolyását. A képezdei ifjúság ének- és zenekara Hoós János zenetanár vezetésével, a jóhírű tanár szereményéből előadta a Fohász című gyönyörű dalt. — Ünnepies hangulat szállta meg a hallgatók lelkeit az emelkedett szellemű dal szép előadása által. Sok taps volt jutalma. A dal elhangzása után Boga Károly tanfelügyelő elnök tartalmas beszédet nyitotta meg a gyűlést. Beszédjének tenorja a tanítók hivatásának eseteleése volt. A jegyzőkönyv felolvasásával megkezdődött a tárgysorozat kimérítése. Alelnök nem lévén, a tisztségre egyhangulag Snegen Vilma igazgatónő kéréstett fel. A mult gyűlésen függőben maradt azon kérdés eldöntése: szerezzen tornáztassunk-e az elemi iskolában? — a nagygyűlésre tetetett át. Hajtman Pál gyakorlóiskolai tanító a fegyelméről tartott érdekes felolvasást. A felvetett kérdéseket tanulmányok eszmésszerű idéztek elő, hogy a gyűlésezésre szánt időből annyira kifogytak, hogy a többi tárgyak a jövő gyűlésre halasztattak. Igazán öröm töltötte el a tanúgygyel foglalkozók szívét, mert észrevehették, hogy egyesületi életünkbe most más lélek költözött!

A búzás zsákok monologja.

— Igaz tréfa. —

Falusi gazdaember nélkül ebben a mi országunkban egyetlen heti, vagy országos vásár sem eshetik meg. Ez már annyira megszokott dolog, hogy azonnal ribillió lenne, ha a falusi gazdák egy vagy más ok miatt egyhangulag elhatároznák s meg is tartanák, hogy vásárra nem mennek. Ettől a ribilliótól azonban tartani nem lehet, mert a vásárokról részint passióból, részint kényeszeretségből pontosan eljárunk, adunk, oserlünk, vásárolunk, markunkba nevetünk, vagy tépjük a hajunkat aszerint, a mint vagy mi főzünk le másokat, vagy mások főznek le minket. Már oly sok nevető és megnyult arcot láttam ily vásárokon alkalmával, hogy utó végre ez az ellentétes kedély-bangulat érzékeltetné tett embertársaim sorsa iránt, nem érdekelt többé. Elmentem tehát a búzászsákok közé, melyek hosszú sorban a szekerek kerekéhez támaszkodva unatkoztak.

E kedves mulatságukat megzavarták a gabonakereskedők, kik belemarkáztak a nyitva tartott zsákokba, műlőrtől vizsgálták a gabonaszemeket s hektójáért ígérték 6 ftot, ha 80 kilót nyom, ha kevesebbet, minden kiló után 8 krajczár esik le, ha nehezebb, utánfizetés nem lézen. Ez a gabonavásárok rendes menete s annyira lekötö az emberek figyelmét s feloldja nyelvét, hogy észre sem veszik a búzászsákok monologját. Nincs is unalmasabb társalgás, mint monologot hallgatni; a búzászsákok monologja meg éppen megbotránkoztat. Epen mellettem hajolt egy ilyen zsák közel levő kollégájához, s egész

érthetően ezt sugta nekik: „szomszéd!“ én gyakran monologizálok, tudom, hogy unalmas foglalkozás, de ha hallgatja is, ne halljon meg belőle semmit, mert engem becsmárnak buntogatásért, a szomszédot pedig bűnrészességért. Tudnia kell ugyanis szomszédnak, hogy én ebben a zsákban testvéreimmel együtt egy egész hektolitert számoltok. Ezelőtt egy évvel, mikor gazdám apám és anyám a barázdákba hintette, hogy ott megtermékenyülésre kifejlődhessenek, csak 20 literből állott a család, ezt is megrogálták a férgek, egerek, kemény tél, zordon tavasz s más elemi csapások.

Gazdám már biztos volt abban, hogy veszített 1 ft 60 kr. trágya értékét, 1 ft. 50 kr. szántás díjat és 1 ft 20 kr. vető mag árat. A jó isten azonban nem távozott el véglegesen, bekövetkezett az aratás, levágtak 50 krért, kicsépeltek 90 krért s én bekerültem a hámbárba. Kéves ideig unatkoztam ott; egy napon a triörbe jutottam, gazdám szótlanul komolyan hajtotta a rostát; felesége gyönyörködött a szép szemekben, a gyermekek ott lábatlankodtak körülte s egyre kérdeztek, hogy ebből a szép buzából már mikor sütt a mama palacsintát, míg az asszony így vélekedett, hogy abból jut egy kevés a ház szükségére, vehetnek a gyermekeknek meleg ruhát, csizmát télire s nem lesznek képtelenek évről — évré csak a rostájai tengetni életüket, fáradságuk után ők is megérdemelnék egy falat jó buzából süttött kenyeret. Láttam, hogy gazdám szeméből nagy könnyezépek hullottak, de nem szőlött egy szót sem. Merengésből az adódó szava veri fel, ki értésére adja, hogy ezt a hektó buzát — már engem — lefogalja, mert arra 32 kr. adó, 2 kr. adó beszédési díj, 3 kr. közséji rovat, 2 kr. megye ház, 2 kr. kórház, 20 kr. egyházi adó, 20 kr. közalap esik. Egyszersmind figyelmeztette, hogy gondoskodjék 8 családtag lélek adójáról per, 8 kr. az orvos számára, a bakternek 20 kr. utmunka válság 4 ft 50 kr. adó 2 ft, személys keres. adó 3 ft s ezenkívül a disznópásztor és csordás fizetéséről is 2 ft 50 kr. értékben, a magmarhák teleléseért 3 ft 50 kr. ide nem számítva az ezután felmerülő rovatokat, adókat.

No feleség, megszólal ekkor gazdám, mi jut nektek a tiszta buzából, még a rosta alját is pénzre kell tenni s azután, mint az égne madarai bizzuk magunkat az isteni gondviselésre. Megértettem ebből monologizál tovább a búzás zsák, hogy én kerlitem a gazdának, tisztán reám eső adóval és rovatallal együtt 6 ft 51 krba, hogy szánt, vet gazdászkodik, gyermekeket nevel fizet 15 ft 84 kr, összesen 22 ft 35 kr.

Már most azon lehetetlenségen töprenkedem, hogy ha engem 6 ftért ad el, hogy tudja kifizetni az összes követelést, mikor már csak az én előállításom is 6 ft 51 kba került.

Hiszen én is éppen e felett monologizálok szól az első, második, harmadik, negyedik szomszéd — mi is, mi is felelnék a hosszú sorban felállított zsákok, miől oly monoton zivaj keletkezett, hogy két tenyérmet két fülempre szorítva igyekeztem menekülni e kellemetlen helyzetből, nehogy, mint bűnrészess buntogató hüvesre kerüljek.

Alig értem azonban a hosszú szekér sor végére, midőn hámatam meglegyinti valami s egész bizalmasan köszönt az a valami illeten szavakkal „jó reggelt kollega!“ Mi a menydörgös menő? Körültem egyetlen ember sincs, csupán egy két kerekű targonczába fogott számár szundikál, mely fazekas gazdájának fazekait szállította a vásárra. No ne oly mogorván és csodálkozva tisztelt kollega ur, szólal meg újból az előbbi hang s nagyobb bizonyosságnak okáért a számár hatalmas fülelvel másodsor is hátra vág, ne oly mogorván és fennhéjázva, mert én a tisztelt kollega urral nem cserélnek, nem pedig

kelődött. Oh, tudom én azt jól, hogy ő és Flaxenné úgy leskelődnek reám, mint ha ők macskák, én pedig a szegény kis egérke volnék!

— Ugy van, nem lett volna szabad a nevelővel lenni, — mondá Stedfast ur a „nevelő“ szót keserű hangsúlyozással mondva.

Azon alig lehet csodálkozni, ha attól félnek, hogy maga bizalmasabb viszonyba lép velem.

— Hadd féljenek, — volt a büszke daczczal mondott válasz. — Én azt teszem a mi nekem tetszik. — Ah mily szép volt a tő partján a halvány holdvilágnál! — Al-momban egész éjjel láttam, és Pali ugy-e maga sem fogja elfelejteni?

Rozmary lassu s vontatott hangon mondta ki az ifju nevét, mint ha szeretné.

A heves vért ifju ajkain szenvedélyes válság volt, midőn lady Stonin közebe szült. — Édesem, adj még egy csésze teát Elliotnének, — mondá, a sugdosodva folytatott társalgást hirtelen észre vére, és saját hivatására, hogy szeszélyes leányára ügyeljen, megmélkezzék.

Stedfast ur az udvariasság kötelmeinek engedve felállott, hogy a fiatal özvegyet kiszolgálja; s lady Stonin valami ügy alatt maga körül tartotta egész addig, míg az ebédhez való öltözködés ideje bekövetkezett.

Késő este, midőn mindnyájan a tűz körül csoportosultak, hogy lefekvés előtt még egy cso óráig csevegjenek, a társalgás véletlenségből kisértetekre a kiértétes történetekre fordult.

Elliotné pirulva s szégyenkedve vállotta be, hogy gyermeke elsőszülettel viseltetik a hosszú fehér ruhába öltözött titokzatos alakok iránt, — ámbár, tové hozzá megérkőzve, borzasztól fél olyasmit látni.

Flaxenné kényelmetlenül fészkelődött, de hiába igyekezett a társalgást más tárgyra terelni.

azért, mert az ur az iparnak, kereskedésnek művészetnek, tudományak, államnak, dalomnak s mit tudom én még minék j rühordó számara, — míg én csak a gazdának hordom fazekait.

Ilyen számár bölcsességet, teljesen igazsággal még soha sem pipáltam.

MARTON
falusi gazda

Piaczot gyümölcsöinknek!

— A földmívelési és kereskedelmi miniszterek figyelmébe —

Az erdélyi részekben és a királyh-tuli részek több megyéjében a gyümölcs-més rendkívül dus. Gőnyednek az ágak; a lönösen az alma, körte és dió alatt. A és a gesztenye termés már képezebb. E megyék, vidékek vannak, — mint közvöl szemlélet utján merített tapasztalásból mondhatjuk, a hol nem tudják mit cselekedjen azzal az isten áldással, a melylyel a fák le ronait oly pazar bőséggel megrakta. Bárre fordulnak, távol-közel vidékükön, tudják a gazdák értékesíteni gyümölcsüket, mert bővében van mindent. Aszáló hely van, a tűzöl különben is drága, így kevés helyen fizetődik a gyümölcs megaszalása.

Vékáját 15—20—30 krért, annyért hár, a mennyire a szedés és néhány mérföldre való szállítás kerül, vesztegetik a szép almák, körtéknek.

Pedig ez a potom áron vesztegetett itt-ott sertések eledeletül használt gyümölcs egész kincset képezne, az esetben, ha piac-talánálának értékesítésére s ha tájékoztatni a gazdaközönséget arról, hogy merre forduljon és mily módon értékesítse gyümölcs-termését.

A külföldi városokban jó áron lehet minden gyümölcsöt eladni és ez őrián haszon volna, először mert a vasutaknak fogalmat teremtené, másodsor pedig, mert ország különböző helyére milliók folydnak be ama gyümölcs ár fejében a mely, mint értéketlen dolog megsemmisül.

Ez a kérdés közről kellene, hogy de dekelje mind a földmívelési, mind a kereskedelmi ministeriumot, mert fontos kénkö közgazdasági és forgalmi tekintetből.

Ajánljuk a miniszterek figyelmébe, hogy sürgősen kutassák fel a külföldi piacokat, hol gyümölcsöink biztos és kedvező áron mellett való értékesítést találunk; jelöljék meg a gazdaközönségnek az utakat és a módokat a kiszállításra és értékesítésre, hogy teherkeiken kellő időben tudhassanak.

Tegyük ezt minél előbb, haladéktalanul, mert mindennap százezer forintot veszítünk meggyen veszendőbe a nem értékesített elpazarlott, vagy megsemmisült gyümölcs miatt.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, október 7.

— Az E. M. K. E. igazgatói lasztmánya a f. egyesületi érben november 12-én d. u. 3 órakor Kolozsvárt a törsházán tartja első rendes választmányi gyű-

Lady Stonin fájó gondolataiba mélyen el volt merülve, mert Gerald köhögött s a zasnak látszott, s szíve tele volt aggodalommal; ő nem ügyelt a körülte levő dolgokra.

— Én csak azt kívánom, hogy legyen alkalom egy kisértetet látni! — mondá Pál hősies bátorsággal a kis özvegy véghetetlen bámulatára. Majd lenne nekik egy pár szavam hozzá!

— Oh, hogy mondhat olyant! — kiált Elliotné, kezét összecsapva. — Én régóta meghalnék ha egy kisértet megszólítana!

— Az nem szólna, ha előbb meg nem szólítaná meg, — mondá Rozmary, oly távol tőle Páltól, amennyire Flaxennének került azt kimondolni. — S a kisértetek meg bántanak senkit.

— Bizonyal nem, miután kisértetek nem is léteznek — szolt közbe a káplán.

— A magányos kastélyokban és régi házakban, — mint például ez is — mindig vannak, — jegyzé meg Pál nevetre. — É — folytatá — megvallom hogy én egy csapott sem csodálkozom, ha a homályos lélek, vagy folyóskón, alkonyatkor épen lámpagyújtás előtt, mert tudj, később nagy világosság van a kisérteteknek — egy nagy halvány féhruhás ladyval találkoznám, — mert talán ruhájukért a nők legalkalmasabb kisértetek.

— Én úgy gondolom, hogy egyszer találkoztam Lafayette Merrionnal, — mondá Rozmary álmodozó hangon, a Flaxenné műletét nem látva, mert nagy szemei a hosszú lánokra voltak fűggezve. — Anny bizonyos, hogy a képtár lépcsőjén valami hideg megfoghatatlan árny alak érintett; midőn későbbben az arczképe pillantottan úgy nézett reám, mintha már találkoztunk beszélgettünk volna egymással.

(Folyt. köv.)

